

Latvijas meža resursu apsaimniekošanas potenciāla vērtējums Eiropas Zaļā kursa izvirzīto mērķu sasniegšanai

Dr.silv. Dagnis Dubrovskis, LLU

Mg.sc.ing. Salvis Daģis, LLU

VPP-EM-2018/NEKP-0001

ENERĢĒTIKAS UN KLIMATA MODELĒŠANA VIRZĪBĀ UZ OGLEKĻA
NEUTRALITĀTI

22.12.2020

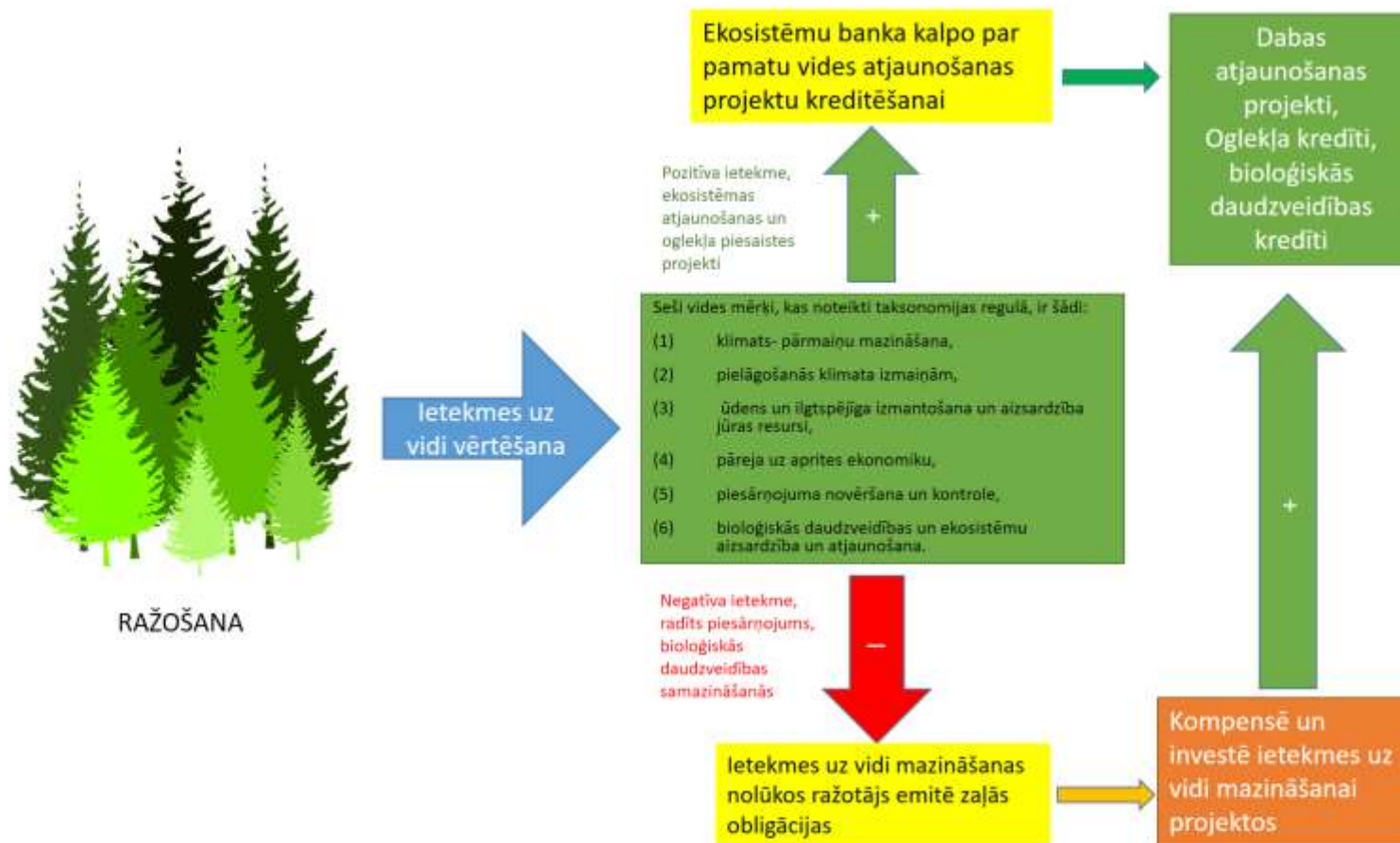
Pētījuma mērķis ir novērtēt Latvijas meža resursu turpmākās apsaimniekošanas perspektīvas, salīdzināt dažādiem Eiropas Savienības Taksonomijas vides mērķiem atbilstošus meža apsaimniekošanas scenārijus. Novērtēt atbilstību klimata neitralitātes, tautsaimniecības izaugsmes un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas mērķiem

Eiropas Savienības Taksonomijas Regula (TR) reglamentēs ilgtspējīgas resursu apsaimniekošanas principus un papildinās ar deleģētajiem aktiem, kas satur sīki izstrādātus tehniskos pārbaudes kritērijus, lai noteiktu, kad ekonomisko darbību var uzskatīt par ilgtspējīgu, un atbilstošu taksonomijas regulas prasībām. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019R2100&from=LV>

VIDES MĒRĶI:

1. klimats - pārmaiņu mazināšana,
2. pielāgošanās klimata izmaiņām,
3. ūdens un ilgtspējīga izmantošana un aizsardzība jūras resursi,
4. pāreja uz aprites ekonomiku,
5. piesārņojuma novēršana un kontrole,
6. bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzība un atjaunošana.

Vides ietekmes vērtēšanas un ietekmes mazināšanas shematiskais modelis

22.12.2020

Optimālā risinājuma meklējumos:

Vides mērķu sasniegšanā nedrīkst koncentrēties uz kādu konkrētu, ignorējot pārējos. Eiropas Zaļais kurss nosaka arī jaunus Bioloģiskās daudzveidības aizsardzības nosacījumus, kas atspoguļoti Bioloģiskās daudzveidības stratēģijā 2030. Lai līdz 2030. gadam virzītu bioloģisko daudzveidību uz atveseļošanos, jāpastiprina dabas aizsardzība un atjaunošana. Tas jādara, uzlabojot un paplašinot aizsargājamās teritorijas un izstrādājot vērienīgu ES dabas atjaunošanas plānu. Savukārt ES Klimata neitralitātes rīcības plāns paredz sasniegt oglekļa neitralitāti līdz 2050. gadam. Šis mērķis ietverts Latvijas nacionālās enerģētikas un klimata plānā.

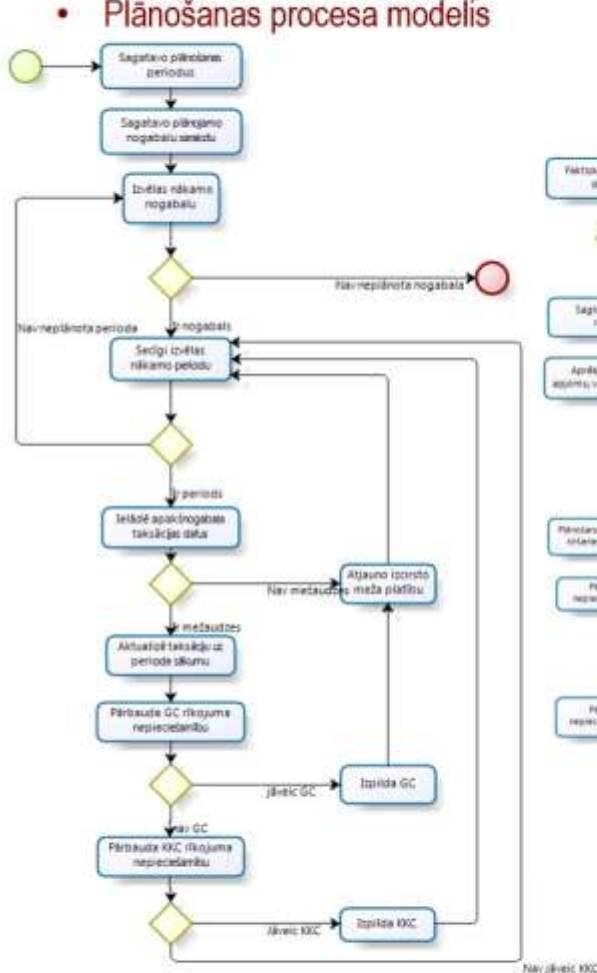
<https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12096-EU-2030-Biodiversity-Strategy>

- Minimizēt CO2 emisijas un palielināt piesaistes. 2050.gadā sasniegt klimata neitralitāti
- ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija nosaka, 30% no ES sauszemes teritorijas jābūt aizsargātām, 10% stingri aizsargātām.
- Jāveicina koksnes resursu izmantošana aprites ekonomikā. Jāveicina koksnes kā atjaunojamā resursa pielietošana aizvietojo produktus, kuru ražošanā tiek patērēti lieli fosilie resursi.

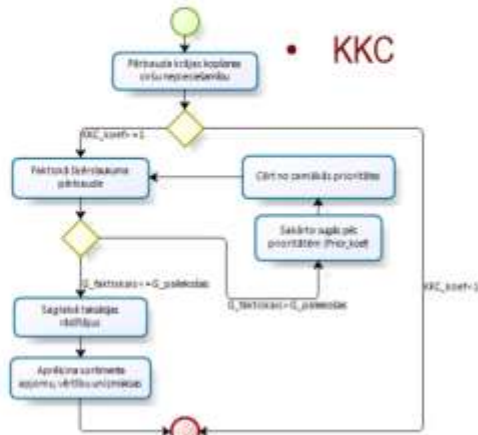
22.12.2020

Meža eksperts modeļi

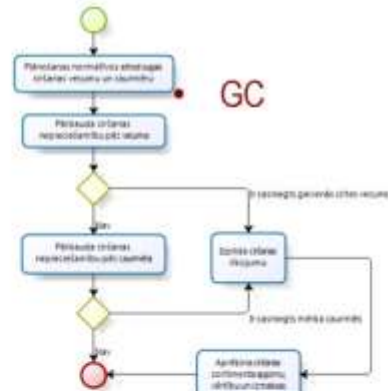
Plānošanas procesa modeļi

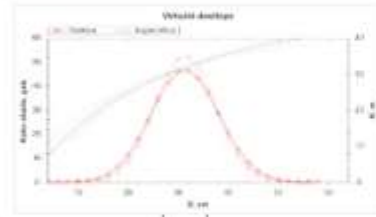
KKC

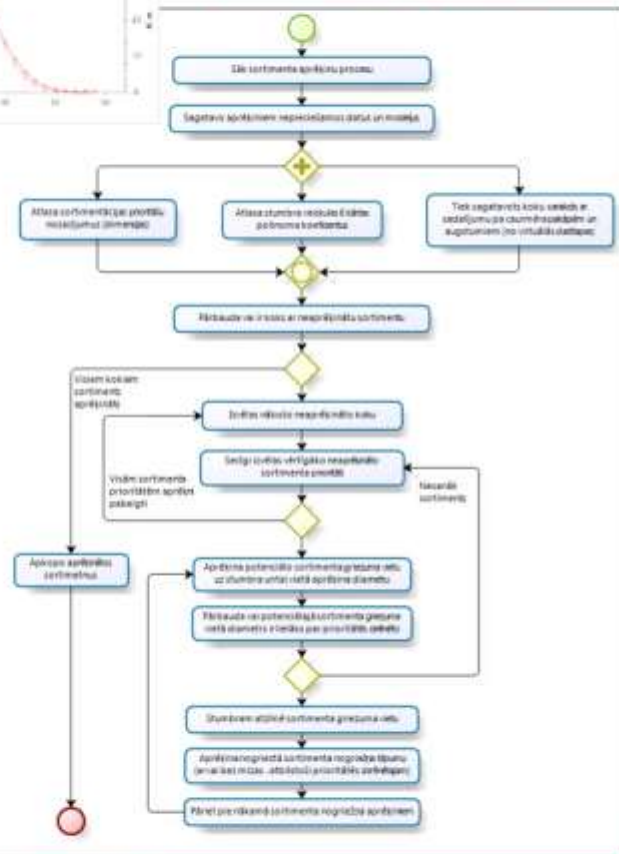
GC

Atjaunošana

Sortimentācijas procesa modeļi

MEŽA APSAIMNIEKOŠANAS MODELĒŠANAS SCENĀRIJI

n.p.k	scenārijs	Scenārija nosaukuma saīsinājums
1	Maksimālie pieejamie koksnes resursi atbilstoši esošajai normatīvo aktu bāzei, neievērojot ilgtspējīgas meža resursu apsaimniekošanas nosacījumus (maksimālais iespējamais koksnes ieguves apjoms). Šis modelis raksturo esošo meža resursu stāvokli un izmantojams salīdzināšanai/kontrolei	(CPG)
2	Prognozējamie vienmērīgie ciršanas apjomi atbilstoši esošajai meža apsaimniekošanas politikai (ikgadējie ciršanas apjomi pa sugām, meža atjaunošanas pasākumi atbilstoši VMD datubāzē reģistrētajiem apjomiem pa sugām). Šis modelis raksturo līdzšinējo meža apsaimniekošanas praksi Latvijā;	(OPT_SP)
3	Prognozējamie ciršanas apjomi atbilstoši esošajai meža apsaimniekošanas politikai maksimizējot tīro tagadnes vērtību (ikgadējie ciršanas apjomi pa sugām, meža atjaunošanas pasākumi atbilstoši VMD datubāzē reģistrētajiem apjomiem pa sugām, maksimizējot līdzsvarotos tīros ienākumus (4.vides mērķis – pāreja uz aprites ekonomiku) ;	(OPT_NPV)
4	Prognozējamie ciršanas apjomi atbilstoši esošajai meža apsaimniekošanas politikai (ikgadējie ciršanas apjomi pa sugām, meža atjaunošanas pasākumi atbilstoši VMD datubāzē reģistrētajiem apjomiem pa sugām, Maksimālais CO2 piesaistes mērķis un maksimizēti ikgadējie tīrie ienākumi (1.vides mērķis- klimats, pārmaiņu mazināšana) ;	(OPT_CO2)
5	Zemes resursu apsaimniekošanas efektivitātes paaugstināšanas scenārijs maksimizējot tīro tagadnes vērtību (ZM piedāvātie optimālie galvenās cirtes vecuma un caurmēra parametri) maksimizējot līdzsvarotus tīros ienākumus (4.vides mērķis – pāreja uz aprites ekonomiku)	(OPT_NPV_opt4%)
6	Zemes resursu apsaimniekošanas efektivitātes paaugstināšanas scenārijs (ZM piedāvātie optimālie galvenās cirtes vecuma un caurmēra parametri) Maksimālais CO2 piesaistes mērķis un un maksimizēti ikgadējie tīrie ienākumi. (1.vides mērķis- klimats, pārmaiņu mazināšana)	(OPT_CO2_OPT)

22.12.2020

Pētījumā izmantota Meža valsts reģistra informācija par 2825723 nogabaliem, 3351712 hektāriem.

Formulēti 5 meža apsaimniekošanas režīmi (6 vides mērķis: bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzība un atjaunošana):

Vispārējais meža apsaimniekošanas režīms atbilstoši valsts normatīvajiem aktiem

Aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte

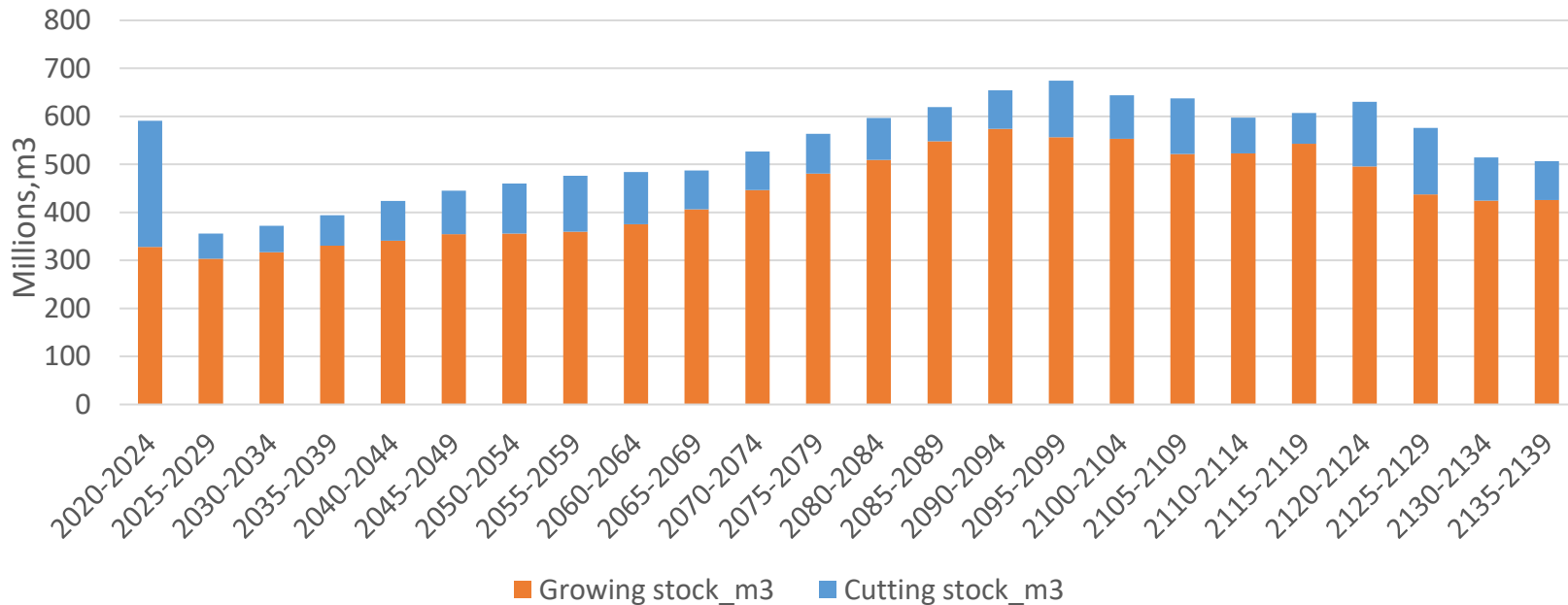
Aizliegta galvenā cirte

Aizliegta kailcirte

Noteikti sezonālie mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi.

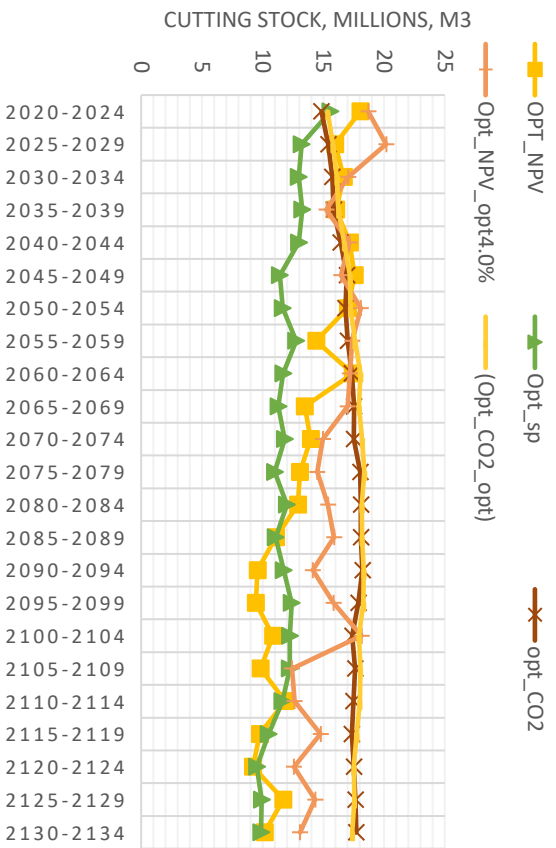
Izstrādāti katram ierobežojumam atbilstoši meža apsaimniekošanas simulācijas modeļi.

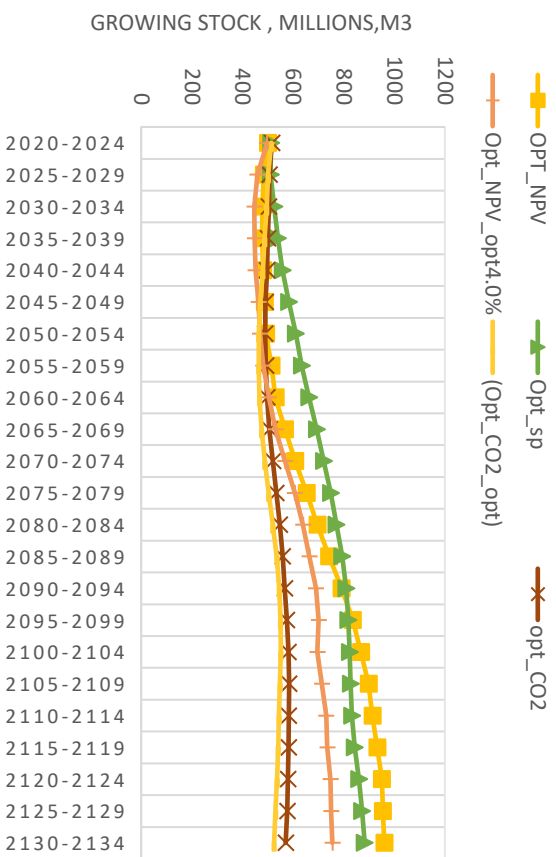
Atbilstoši Valsts meža reģistra datiem un spēkā esošajiem koku ciršanas noteikumiem, kopējā kokaudžu krāja Latvijā ir 590.567milj.m³. Audzēs, kuras sasniegušas kādu no galvenās cirtes parametriem un kopšanas cirtēs izcērtamā krāja prognozēta 262.287 milj.m³, jeb 44% no kopējās krājas.

VPP-EM-2018/NEKP-0001

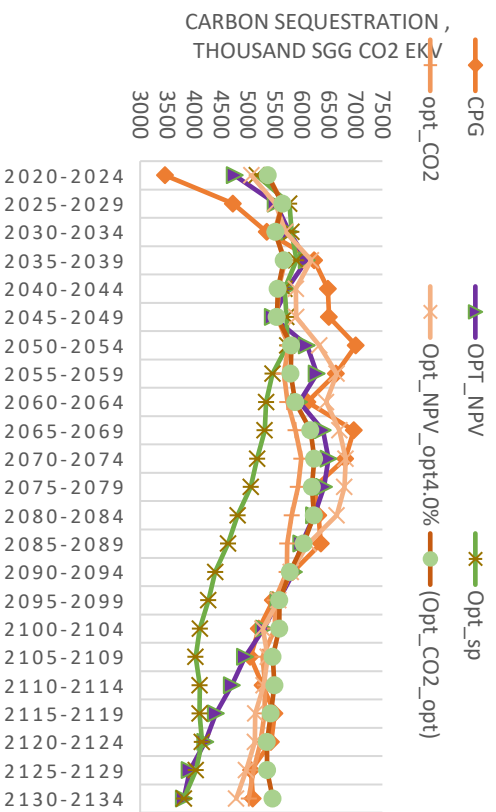

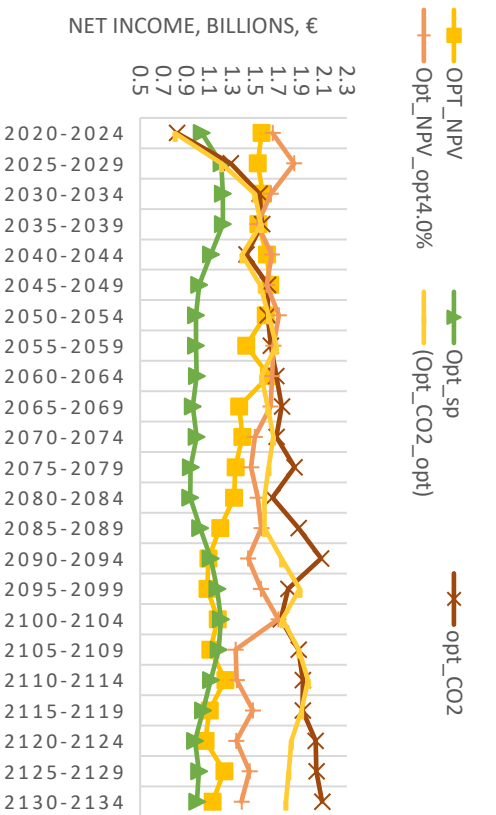
Ilgadējie vidējie koku ciršanas apjomi, milj.m3

Augošu koku kopkrāja, milj.m3

Ilgadējie oglekļa absorbēšanas apjomi zālajā biomasā

Tīrie ienākumi piecgadēs

1. Eiropā turpinās diskusijas par Bioloģiskās daudzveidības stratēģijā iekļauto mērķu sasniegšanu. Līdz dabas skaitīšanas rezultātu publicēšanai un jaunu aizsargājamo dabas teritoriju izveidei, rezultāti reprezentē tendences un iespējamo ietekmi atbilstoši šodienas situācijai
2. Esošā normatīvo aktu bāze un līdz šim īstenotais meža apsaimniekošanas modelis nenodrošina CO2 piesaistes efektīvu palielināšanu līdz 2050.gadam. Uzkrājušās pieaugušas un pāraugušas mazproduktīvās mīksto lapkoku audzes, kuru nomaiņa ar ražīgākām audzēm sekmētu papildus piesaistes veidošanos. Lai šo mērķi sasniegtu, būtu jāpalielina koku ciršanas apjomi.
3. Mazinot normatīvo slogu, meža īpašumu apsaimniekošanu iespējams ievērojami efektīvizēt. Samazinot galvenās cirtes parametrus, kā arī ikgadējo ciršanas apjomu noteikšanas metodiku valsts mežos, mežsaimniecības darbības ieņēmumus iespējams palielināt par 50%
4. Koksnes resursu tālākas pārstrādes un produktu dinamikas modelēšana ar TIMES un Sistēmdinamikas modelēšanas rīkiem radīs iespēju izvērtēt koksnes produktu izmantošanas efektivitāti klimatneitralitātes mērķu sasniegšanai
5. Jāturpina pētījumi par meža lomu vides ietekmes mazināšanā un atjaunošanā

22.12.2020

PALDIES PAR UZMANĪBU!

**Pētījumu finansē Latvijas Republikas Ekonomikas Ministrija, projekts
“Energētikas un klimata modelēšana virzībā uz oglekļa neitralitāti”, projekta
Nr. VPP-EM-2018/NEKP-0001**

22.12.2020

VPP-EM-2018/NEKP-0001

